

Crypto's, lekken, coli's, nitraat en ander leed

Een beschouwing over zorgvuldigheid

De eerste week van deze septembermaand bracht voor de voorlichtingsafdelingen van onze waterleidingbedrijven een meer dan gemiddelde bedrijvigheid met zich mee. Het begon op maandag 4 september met berichten in het Algemeen Dagblad over 'een nieuwe parasiet in het drinkwater'. En op diezelfde maandag ging er iets mis met de watervoorziening in Venlo/Blerick. Later in die week volgde een groot lek in Eemnes, coli's in het leidingwater in een wijk in Delft en een merkwaardig, door de Consumentenbond gegenereerd, bericht over nitraat. De Bond wil dat de nitraatnorm voor drinkwater naar 10 mg per liter gaat en bovendien vermelding van de nitraatgehalten op de waternota, zodat de consument zelf kan beslissen of hij zich vrijwillig blootstelt aan de vermelde gehalten of toch maar liever wat flessewater gaat halen. De aanleiding voor de oprispingen van de Bond vormde de discussie over de fosfaatverliesnorm waarover de bewindslieden van VROM en LNV maar moeilijk overeenstemming konden bereiken.

Eind augustus had er als opening al een merkwaardig stukje in het Algemeen Dagblad gestaan: 'De waterleidingbedrijven garanderen niet langer dat het kraanwater van topkwaliteit is.'

Wat is er aan de hand? Staat de kwaliteit van het drinkwater onder druk?

Eerst maar eens wat feiten.

De 'nieuwe parasiet' van het AD was in werkelijkheid een oude bekende. Het ging om cryptosporidium, een eencellige die in diverse buitenlandse voor problemen heeft gezorgd. Ook in Nederland komt het organisme in bescheiden aantallen voor in oppervlaktewater. In het Nederlandse drinkwater is de 'crypto' niet aangetroffen; de zuivering is toereikend.

Paniekverwekkende onzin

Dit feit was de dienstdoend AD-journalist bekend. In zijn kopij was dan ook geen sprake van drinkwater. Wat de hoofdredactie heeft bezield om de tekst zodanig te veranderen dat er paniekverwekkende onzin kwam te staan, zal wel altijd een raadsel blijven. Weerleggingen van de zijde van de VEWIN en Waterbedrijf Europoort bereikten weliswaar de krant, maar niet de voorpagina. Excuses van de dienstdoend journalist bereikten weliswaar de VEWIN, maar niet de verontruste lezers.

Angstige telefoontjes

Een uitgevallen pompstation in Venlo/Blerick en een lek in Eemnes vormden vervelende incidenten voor de afnemers in de getroffen gebieden. De betrokken waterleidingbedrijven, WML en WMN, hebben het ongemak zo snel mogelijk hersteld en hebben via de media gezorgd voor een uitstekende berichtgeving aan de consument. In verband met de mogelijkheid van bacteriële verontreiniging was in Venlo e.o. een kookadvies uitgebracht. Dat is op zichzelf gezien normaal en niet verontrustend. Maar in combinatie met het bericht in het AD van dezelfde dag leidde het tot angstige telefoontjes naar zowel het waterleidingbedrijf als de VEWIN.

De coli-verontreiniging in Delft (na werkzaamheden aan het net) valt in dezelfde categorie: een vervelend incident en een kookadvies. Maar ook hierbij werd door angstige consumenten een verband gezocht met de cryptosporidium die in Amerika voor 100 doden had gezorgd en in Spijkenisse voor 20 besmettingen.

Overbemesting

Het nitraatverhaal ligt iets anders. Het is natuurlijk uitstekend wanneer diverse belangorganisaties bij de overheid aandringen op een zo snel mogelijke invoering van de evenwichtsbemesting. Waterleidingbedrijven doen dat, milieu-organisaties, de ANWB, en ook de Consumentenbond voegt zich in het koor van aandringers. Alleen de argumentatie

van de Consumentenbond is wat afwijkend. Overbemesting leidt tot hogere nitraatconcentraties in het grondwater. Wanneer dat grondwater gebruikt wordt voor de bereiding van drinkwater, moet mogelijk het nitraat verwijderd worden, willen we onder de wettelijke norm van 50 mg per liter blijven. De waterleidingbedrijven weten dat en nemen hun maatregelen.

Eigen nitraatnorm

De Consumentenbond meent echter al jaren, dat de norm niet deugt. Zodra de Bond in haar tweejaarlijks onderzoek naar kraanwater gehalten boven de 10 milligram aantreft, deelt ze haar minnetjes uit. En ook nu, rond de mestdiscussie, zag de Consumentenbond haar kans schoon: een ideale gelegenheid om de eigen norm nog eens voor het voetlicht te brengen. Tot welke ongenueanceerde berichtgeving zoets kan leiden, laat het bericht in de Telegraaf van 8 september zien.

'Nitraat moet op waternota'

Van onze correspondent
AMSTERDAM, vrijdag

De Consumentenbond vindt dat drinkwaterbedrijven het nitraatgehalte van het water op de rekening moeten vermelden. De klanten kunnen dan zelf beslissen of ze liever mineraalwater drinken.

Door overbemesting is het drinkwater in Zuid-Limburg, de Achterhoek en Oost-Brabant bevat volgens de bond teveel nitraat. Nitraat kan de dodelijke ziekte blauwzucht veroorzaken.

De EU, de WHO en de werkgroep die een herziening van het Nederlandse Waterleidingbesluit voorbereidt, zien geen van allen in de beschikbare epidemiologische gegevens aanleiding de norm aan te scherpen. Alleen voor zuigelingen met zeer ernstige maag- en darmstoornissen, bij wie mogelijk een grotere hoeveelheid nitraat wordt omgezet in het schadelijke nitriet, dient de flesvoeding te

worden bereid met nitraatarm water. Consultatiebureaus, huisartsen en kinderartsen zijn hiervan al geruime tijd op de hoogte.

Onwerkbaar en vooral onnodig

Vermelding van de nitraatgehalten op de nota is onwerkbaar (denk maar eens aan een waterleidingbedrijf met 18 verschillende pompstations met ieder een eigen watersamenstelling) maar vooral volstrekt onnodig. De waterleidingbedrijven zorgen voor water dat aan alle (strengere) normen voldoet. De keuze voor flessewater zou niet moeten worden ingegeven door angst voor de kwaliteit van het drinkwater, maar hoogstens door overwegingen van smaak. Getuige de flessewateronderzoeken van de Consumentenbond en de regelmatig geventileerde opvattingen over kraanfilters, onderschrijft de Bond deze opvatting.

Zorg voor de bronnen

Het is duidelijk dat bestrijdingsmiddelen, micro-organismen en mest een bedreiging vormen voor (de bronnen van) het drinkwater. Daarover spreken de waterleidingbedrijven met een zekere regelmaat hun zorg uit, een zorg die gedeeld wordt door minister De Boer van VROM (zie daarover het bericht in H₂O nr. 16, pag. N41). Het betekent, dat de bedrijven die bedreigingen scherp in de gaten houden, zodat ze tijdig maatregelen kunnen nemen wanneer dat nodig mocht blijken. Het kan leiden tot de bouw van bijvoorbeeld nitraatverwijderingsinstallaties of ozon-koolfilters (zie daarover de volgende bladzijden), waarmee er tegen hoge kosten voor wordt gezorgd dat kwaliteitsproblemen rond de bronnen van het water geen gevolgen hebben voor de kwaliteit van het gedistribueerde leidingwater.

Zorgvuldigheid

Even terugkomend op de opening van deze beschouwing: de waterleidingbedrijven hebben nog nooit kraanwater van 'topkwaliteit' gegarandeerd; ze weten niet eens wat dat precies is. De waterleidingbedrijven garanderen alleen dat ze drinkwater leveren dat aan alle daaraan redelijkerwijze te stellen eisen van volksgezondheid en kwaliteit voldoet. Daarbij betrachten ze een grote zorgvuldigheid. Wanneer het in dat verband nodig is om extra zuiveringsinstallaties te ontwerpen en te bouwen, dan doen ze dat. Het is terecht dat minister De Boer zich zorgen maakt over de bronnen van het drinkwater: dat is immers een verantwoordelijkheid van het Rijk. Intussen lossen de waterleidingbedrijven de problemen op. Dat daarbij de internationaal aanvaarde principes van 'aanpak bij de bron' en 'de vervuiler betaalt' worden genegeerd, dat steekt de bedrijven, maar ze moeten aan hun wettelijke verplichtingen voldoen.

De waterleidingbedrijven hebben een grote verantwoordelijkheid jegens de consument. Daarom zijn ze – zodra het om veiligheid, kwaliteit en volksgezondheid gaat – uiterst zorgvuldig. Het zou prettig zijn als dagbladders en consumentenorganisaties een zelfde zorgvuldigheid betrachten waar het gaat om de berichtgeving naar de consument.

GBV